

.-1813)

ίου

[Εξαριακές Μορφές](#)

Γεννήθηκε στο χωριό

Κώστος της Πάρου το 1721 από ευκατάστατους γονείς. Ο πατέρας του Απόστολος Τούλιος καταγόταν από τη Σίφνο και είχε άλλα τρία παιδιά. Στο νησί του έμαθε τα πρώτα γράμματα από ρασοφόρους των εκεί μονών. Η Πάρος του έδωσε το επίθετό του.

Το 1745 μεταβαίνει για σπουδές στην περίφημη Ευαγγελική Σχολή της Σμύρνης, όπου παραμένει επί εξαετία. Τότε δίδασκαν εκεί οι γνωστοί παραδοσιακοί

δάσκαλοι Ιερόθεος Δενδρινός ο Ιθακήσιος και Χρύσανθος Καραβίας, οι οποίοι τον επηρέασαν αρκετά στην υγιή εντρύφηση του κάλλους της Ορθοδόξου Παραδόσεως.

Το 1751 έφθασε στο Άγιον Όρος, στην επίσης ξακουστή Αθωνιάδα Σχολή, που είχε ιδρύσει πλησίον της μεγάλης και πλούσιας μονής του ο αρχιμανδρίτης Μελέτιος Βατοπαιδινός, με καθηγητή του τον πολύ Ευγένιο Βούλγαρη και συμμαθητή του τον άγιο Κοσμά τον Αιτωλό. Η εξάχρονη φοίτηση του Αθανασίου στην Αθωνιάδα ήταν γόνιμη και τον βοήθησε πολύ στην κατοπινή του πορεία. Σε αυτό συνέβαλε ιδιαίτερα η μαθητεία του στον Βούλγαρη.

Το 1758 αναλαμβάνει τη διεύθυνση της Σχολής του Ελληνομουσείου της Θεσσαλονίκης επί διετία. Η εκεί καταστρεπτική ασθένεια της πανώλης τον αναγκάζει ν' αναχωρήσει για την Κέρκυρα και να μαθητεύσει ξανά στον Νικηφόρο Θεοτόκη. Από εκεί προσκαλείται από τον συμμαθητή του Παναγιώτη Παλαμά στο Μεσολόγγι ως ιεροκήρυκας. Επιστρέφει στη Θεσσαλονίκη το 1767 και διευθύνει το Ελληνομουσείο μέχρι το 1770, όπου έχουμε την έκρηξη επαναστάσεως. Καταφεύγει στη γνωστή φίλη αθωνική ησυχία, μένει για λίγο στη μονή Ιβήρων και αναλαμβάνει τη διεύθυνση της Αθωνιάδος Σχολής (1771-1776). Την εποχή αυτή χειροτονείται ιερέας από τον επίσκοπο Κορίνθου Μακάριο Νοταρά, με τον οποίο θα συνεργασθεί και συναγωνισθεί στο θέμα της διατηρήσεως και επανόδου των ιερών θεσμών της Ορθοδόξου Παραδόσεως, «αναδεικνυόμενος απολογητής και μαχητικός ηγέτης των Κολλυβάδων». Ο σοφός Αθανάσιος «εμφανίζεται ως σθεναρός υπέρμαχος του ορθού και της αλήθειας, εις την περίπτωσιν αυτήν προσπαθεί να συμβιβάση τις αντιμαχόμενες παρατάξεις, να αμβλύνη τις διαφορές και να ενώση τα διεστώτα». Δυστυχώς η στάση του Αθανασίου παρεξηγήθηκε, και κατόπιν συκοφαντικών εισηγήσεων από ψευδαδέλφους καταδικάσθηκε το 1776 από το Οικουμενικό Πατριαρχείο ότι εισηγείται ετεροδιδασκαλίες. Έτσι απομακρύνεται λυπημένος από το φίλτατο Άγιον Όρος.

Στη Θεσσαλονίκη αναλαμβάνει πάλι τη διεύθυνση του Ελληνομουσείου. το 1781 αποκαθίσταται από το Οικουμενικό Πατριαρχείο και εγκωμιάζεται ως «ανήρων ου των ευκαταφρονήτων σοφίας τε μετεσχηκώς της θύραθεν και της καθ' ημάς και καλώς μεμνημένος τα θεία και ευπαιδευσία τω όντι τη καθηκούση κεκοσμημένος». Μάλιστα τον καλούν στη Μεγάλη του Γένους Σχολή και του προτείνουν επισκοποποίηση. Εκείνος ειλικρινά και ταπεινόφρονα τους απαντά: «Τας μεν αρχιερατείας τιμώ και προσκυνώ, αλλά δεν είμαι άξιος. Αν εκαταλάμβανα ότι έκαμα περισσότερον καρπόν εις την Βασιλεύουσαν πόλιν, ήθελα έλθει αυτόκλητος. Άφετέ με, παρακαλώ, εδώ εις τα πέριξ να ωφελώ όσον δύναμαι τους αδελφούς μου και το Γένος μου».

Το 1787 μεταβαίνει στη Χίο, όπου θα παραμείνει έως της μακαρίας κοιμήσεώς του,

διδάσκων, κηρύττων, συγγράφων, λειτουργών, προσευχόμενος και ασκούμενος.

Ο όσιος Αθανάσιος ο Πάριος, κατά τις δύο περίπου εξαετίες της παραμονής του στην Αθωνιάδα, την πρώτη φορά ως μαθητής άριστος και τη δεύτερη ως σχολάρχης εξαίρετος, μελετά με φιλοπονία και ετοιμάζεται για μεγάλο έργο. Γράφει ένας των βιογράφων του: «Άπληστος και ακαταπόνητος στη φιλομάθειά του, καταγίνεται εντατικά στις ιδιαίτερές του αυτές μελέτες με την έρευνα της ελληνικής ιστορίας και της κλασσικής παιδείας ... ερευνά τις βιβλιοθήκες της Σχολής και όλων των αγιορειτικών μονών ... καταρτίζεται λοιπόν η γεμάτη από άγιους οραματισμούς αυτή καρδιά και διάνοια και για “εργάτης του Ευαγγελίου”. Εξασκείται εντατικά και συστηματικά στο θείο κήρυγμα, για να «ωφελήση», όπως συχνά εδήλωνε «το Γένος του». Είναι πλασμένος για ιεραπόστολος και εθναπόστολος».

Όπως αναφέραμε, ο όσιος Αθανάσιος υπήρξε ενεργό, δραστήριο, τολμηρό και άφοβο μέλος της ευκλεούς τριάδος, μετά του Μακαρίου και Νικοδήμου, των Κολλυβάδων. «Η προσωινμία τούτη έλαβε από τότε χαρακτήρα ιερό, τίτλο τιμής, για τους μεγάλους αυτούς ανακαινιστές ... Κολλυβάς έγινε ταυτόσημο μέ το αναδημιουργός. Γιατί πραγματικά οι Κολλυβάδες εζητούσαν αλλαγές. Όχι βέβαια νεωτεριστικές μεταρρυθμίσεις. Αντίθετα' εννοούσαν να ξαναφέρουν τόσο στο μοναχισμό όσο και στου λαού γενικά τη ζωή, το πρωτοχριστιανικό, το γνήσιο του Χριστού πνεύμα. Πλην δε από τα άλλα συνιστούσαν και τη συχνή θεία Κοινωνία, σύμφωνα με την παράδοσι του Μυστηρίου από τον Κύριο και την πράξι της Αρχαίας Εκκλησίας. Σε τούτο όμως σφοδρά αντιδρούσανε μεγάλο μέρος Αγιορειτών Πατέρων. Η Εκκλησία μ' αλλεπάλληλες αποφάσεις εκανόνισε το θέμα κατά την αρχική παράδοσι. Μάλιστα ο Γρηγόριος ο Ε΄ με δυο του εγκυκλίους (1807 και 1819) εδικαίωσε πέρα για πέρα των Κολλυβάδων τις απόψεις».

Ο όσιος Αθανάσιος και οι ομόφρονές του Κολλυβάδες «δεν μπορεί να εζήτουν απλώς μίαν στενόκαρδον προσήλωσιν εις τύπους. Πίσω από την ημέραν της τελέσεως των μνημοσύνων και την συνεχή θεία μετάληψιν εκρύπτετο το πλέον σοβαρόν αίτημα της Ορθοδοξίας. Η Παράδοσις». Πιστός πάντοτε στις παραδόσεις της Ορθοδόξου Εκκλησίας αγωνίσθηκε πολύ κατά των επιδράσεων του ρωμαιοκαθολικισμού και του γαλλικού διαφωτισμού. Στον αγώνα του είχε πρότυπα δύο μεγάλους αγίους, τον Αγιορείτη Γρηγόριο τον Παλαμά και τον Μάρκο Ευγενικό Εφέσου. Για τον πρώτο γράφει βιβλίο, που περιλαμβάνει σε παράφραση τον βίο του αγίου Φιλοθέου Κοκκίνου, και για τον δεύτερο επίσης βιβλίο με τον τίτλο «Ο Αντίπαπας».

Η παραμονή του οσίου Αθανασίου του Παρίου στη διεύθυνση της Σχολής της Χίου από το 1788 ως το 1811 της έδωσε μεγάλη φήμη και φοίτησαν σπουδαίοι μαθηταί.

Το έργο του Αθανασίου συνίστατο κυρίως στην προβολή των ιερών κειμένων της Ορθόδοξου Παραδόσεως απέναντι στο δυνατό ρεύμα του Διαφωτισμού. Αφετηρία, τροφή και πηγή εμπνεύσεως του διδακτικού του έργου είναι τα αγιοπατερικά έργα και όχι οι νέες ιδέες της Δύσης, οι ξένες από την πλούσια παράδοση του εγχώριου πολιτισμού. Αρκετοί λόγιοι της εποχής εκείνης αντέδρασαν στη στάση, το ήθος, τον τρόπο και την εμμονή του Αθανασίου στις πατροπαράδοτες παραδόσεις, όπως οι Βενιαμίν Λέσβιος, Αδαμάντιος Κοραής και Κωνσταντίνος Κούμας, οι οποίοι τον κατηγορούσαν για συντηρητισμό, οπισθοδρομικότητα, στενοκεφαλιά και γεροντικό πείσμα. Εντούτοις ο υπομονετικός, σοβαρός, σοφός, θεοσεβής και ελληνοτραφής Αθανάσιος υπήρξε βράχος ακλόνητος της πίστεως, «κυρίαρχη μορφή λογίου ανδρός που αγωνίσθηκε κατά της δυτικής αλλοτριώσεως του χώρου της Ορθόδοξης Ανατολής ... η ενσάρκωση μίας πνευματικής στάσης, πιστά προσκολλημένης στην Παράδοση των Πατέρων, Παράδοση εκκλησιαστικής εμπειρίας, εκκλησιαστικού γεγονότος, κάλλους και σοφίας».

Ο όσιος Αθανάσιος πέρα από την πολύτιμη διδακτική και κηρυκτική του δράση άφησε, όπως και οι άλλοι Κολλυβάδες, ένα πλούσιο συγγραφικό έργο, που περιέχεται σε αξιόλογα βιβλία απολογητικού, δογματοκανονικού, λειτουργικού, παιδαγωγικού, αγιολογικού, υμνολογικού, ομιλητικού, επιστολογραφικού περιεχομένου. Ο μαθητής και βιογράφος του όσιος Νικηφόρος ο Χίος (1760-1821) γράφει για το πλούσιο έργο του σεβαστού και αγαπητού του διδασκάλου: «Εις διάστημα τόσον ολιγοχρόνιον εξέδωκεν εις φως τόσα και τόσα βιβλία αξιόλογα και επαίνου παντός υπεράξια, ρητορικές αντιφωνήσεις, χριστιανικάς απολογίας, κρίσεις του ουρανού, μεταφυσικά, θεολογίας ... Τα δε λοιπά όλα συνθέματα σχολής βιβλία όσον αναγκαία τόσον και σπάνια, και όσον σπάνια τόσον και αναγκαία, βιβλία καινούργια, καινοφανή, πρωτοφανούσικα, ως προς ημάς, διά να μεταχειρισθώ αυτήν την λέξιν».

Ο άλλος βιογράφος του Αθανασίου, ο Χίος λόγιος Ανδρέας Ζανής Μάμουκας, σε «Υπόμνημα αληθέστατον υπό ανωνύμου τινός περί του περιωνύμου και αιιδίμου κυρίου Αθανασίου του Παρίου» αναφέρει ότι το 1811 υπέργηρος και κατάκοπος ο Αθανάσιος παραιτήθηκε από τη διεύθυνση της Σχολής και αποσύρθηκε στο ησυχαστήριο του Αγίου Γεωργίου στα Ρευστά, έχοντας συνοδεία τον όσιο Νικηφόρο από τα Καρδάμυλα και τον Ιωσήφ από τον Φουρνά των Αγράφων. Γράφοντας ως τα τέλη του, μελετώντας, προσευχόμενος και διδάσκοντας τελείωσε τον μακάριο βίο του, όπως ωραία αναφέρει ο Μάμουκας: «Μόλις δ' εις μέσου του προοιμίου όντι, επήλθε αυτώ ρεύμα αποπληξίας, και διέκοψε την εργασίαν. Μετά δύο εβδομάδας μικρόν αναλαβών, εξακολούθησε την συγγραφήν και τω επήλθε δεύτερον, ισχυρότατον του πρώτου ρεύματος, τούτο δε μόνον έφθασε να είπη «ετοιμάσατε τα χρειώδη». Η γλώσσα του έμεινε δεδεμένη, εκ δε

του νεύματος των οφθαλμών και εκ μικράς κινήσεως της χειρός εννοήσαν οι μετ' αυτού, ότι χρειώδη είπε την κοινωνίαν των αχράντων μυστηρίων. Λαβών δε το εφόδιον τούτο του ουρανίου δρόμου, σύννους και εν γνώσει φρενών, έμεινεν έτι ζων και νοών επί μίαν ημέραν και μίαν νύχτα, και ετελειώθη εν Κυρίω ατάραχος τη 24η Ιουνίου 1813 έτους. Ετάφη εν τω προφυλαίω του ναού του μονυδρίου εκείνου».

Τα μάτια του έκλεισε ο ιεροδιάκονος Ιωσήφ. Αυτή ήταν η περιουσία του: «Την ευσέβειαν ήσκει ουχί εν λόγοις, αλλ' εν έργοις' μεριμνών περί των άλλων πάντοτε, ημέλει εαυτού και απέθανε άμπτωχος, ενώ έσχε πλείστας ευκαιρίας να πλουτίση. Εθεώρει αμάρτημα θανάσιμον, εάν η ανατολή της πρώτης του έτους εύρισκεν εν τω θηλακίω αυτού οβολόν του παρελθόντος έτους' διό αποθανών κατέλιπεν ως περιουσίαν μίαν ενδυμασίαν, ένα λύχνον και ένα μελανοδοχείον».

Ετάφη στην είσοδο του ναού του Αγίου Γεωργίου Ρεστών. Στην επιτύμβια πλάκα ο συνασκητής του όσιος Νικηφόρος έγραψε:

« Η πολύκροτος Αθανασίου φήμη

Η περικλεής και πανένδοτος μνήμη

Πάντων τοις ωσίν ενηχεί θαυμασίως

Και εις έπαινον πάντας κινεί αξίως ...».

Στον ίδιο τάφο ετάφη αργότερα ο όσιος Νικηφόρος. Τα οστά του οσίου Αθανασίου μεταφέρθηκαν στο οστεοφυλάκειο του εκεί ναυδρίου, αλλά αποτεφρώθηκαν κατά τον εμπρησμό του 1822. Ημέτεροι και ξένοι επαινούν επάξια τον όσιο Αθανάσιο για τη δράση και το έργο του, υπάρχει μάλιστα πλούσια βιβλιογραφία. Σήμερα θεωρείται πλέον ισχυρός, σοφός και ενάρετος άνδρας. Αντέδρασε δικαιολογημένα και τεκμηριωμένα στον δυτικό διαφωτισμό, που ήθελε ν' αλλοιώσει βάνανυσα το ορθόδοξο ήθος και ύφος της αγιοτόκου Ελλάδος. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο κατόπιν ενεργειών των μακαριστών Γερόντων Φιλοθέου Ζερβάκου και Νικολάου Αρκά διά του μητροπολίτου Παροναξίας κ. Αμβροσίου και της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας κατέταξε το 1991 τον όσιο Αθανάσιο τον Πάριο στο Αγιολόγιο της Ορθοδόξου Εκκλησίας. Έτσι οι τρεις πρόμαχοι του αναγεννητικού κινήματος των Κολλυβάδων Μακάριος Νοταράς, Νικόδημος Αγιορείτης και Αθανάσιος Πάριος εστέφθησαν αγιωνυμίας επάξια.

Ακολουθία προς τιμήν του αγίου έγραψε ο μοναχός Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης. Ο άγιος συντιμάται και μετά των αγίων της Αθωνιάδος.

Η μνήμη του τιμάται στις 24 Ιουνίου.

.

Πηγή: Μοναχού Μωϋσέως Αγιορείτου, [Βατοπαιδινό Συναξάρι](#)

Έκδοσις Ιεράς Μεγίστης Μονής Βατοπαιδίου, Άγιον Όρος, 2007

Πηγή:agioritikesmnimes.blogspot.gr